

Parshanut and Polemics VI

Marty Lockshin, Torah in Motion 5781

Rabbi Samuel ben Meir (Rashbam; c. 1080-c. 1160)

Rashi's grandson

Talmudist/Tosafist

Emphasis on peshat in his Torah commentary stronger than in any other medieval commentary

(And perhaps as a result of that) commentary almost was lost. One manuscript survived, found rotting in an attic by Rabbi David Oppenheim, late 17th century.

Genesis 49:10

לֹא יִסּוּר שֵׁבֶט מִיְהוּדָה וּמַחְקֶק
מִבֵּין רַגְלָיו עַד כִּי יָבֹא שִׁילָה [שִׁילוֹ]
וְלוֹ יִקְהֶת עַמִּים

NJPS: The scepter shall not depart from Judah, Nor the ruler's staff from between his feet; So that tribute shall come to him And the homage of peoples be his.

King James: The scepter shall not depart from Judah, nor a lawgiver from between his feet, until Shiloh come; and unto him shall the gathering of the people be.

Justin Martyr, *Dialogue With Trypho*

52: In your nation there never failed either prophet or ruler, from the time when they began until the time when this Jesus Christ appeared and suffered . . . there never failed to be a prophet among you, who was lord, and leader, and ruler of your nation. For the Spirit which was in the prophets anointed your kings and established them. But after the manifestation and death of our Jesus Christ in your nation, there was and is nowhere any prophet: nay, further, you ceased to exist under your own king, your land was laid waste, and forsaken like a lodge in a vineyard

120: He speaks therefore in the passage relating to Judah: 'A prince shall not fail from Judah, nor a ruler from his thighs, till that which is laid up for him come; and He shall be the expectation of the nations.' And it is plain that this was spoken not of Judah, but of Christ.

Tertullian, *Against Marcion*

Much more clearly still does the book of Genesis foretell this, when, in the blessing of Judah, out of whose tribe Christ was to come according to the flesh, it even then delineated Christ in the person of that Patriarch, saying (Gen 49:11), “He washed his garments in wine and his clothes in the blood of grapes.”

Rashbam Genesis 49:10

לא יסור שבט מיהודה - המלכות הניתן
לו להשתחות לו כל אחיו שנים עשר, לא
תפסוק ממנו כל אותה הגדולה ולא
מחוקק ושררה מזרעו,

עד כי יבא - יהודה, שילה - כלומר: עד
כי יבא מלך יהודה הוא רחבעם בן
שלמה שבא לחדש המלוכה בשילה,
שזהו קרוב לשכם. אבל אז יסורו עשרת
השבטים ממנו וימליכו את ירבעם, ולא
נשאר לרחבעם בן שלמה רק יהודה
ובנימין.

THE SCEPTER SHALL NOT DEPART FROM
JUDAH: The kingship that has been
granted to him – that all twelve of his
brothers shall bow low to him (vs. 8) –
that greatness of his shall not cease nor
shall *mehoqeq* – power – cease from his
progeny,

UNTIL HE, i.e. Judah, COMES TO SHILOH
– in other words until a Judaeen king,
Rehoboam the son of Solomon, comes
to Shiloh, which is near Shechem, to
renew the monarchy. However, then
the ten tribes will desert him and
proclaim Jeroboam king, leaving only
Judah and Benjamin for Rehoboam the
son of Solomon.

Rashbam Genesis 49:10 (cont.)

ולו יקחת עמים - קבוצת האומות
שהיו כפופים תחת שלמה אביו.
כדכתיב: כי הוא רודה בכל עבר
הנהר (מלכים א' ד:), נתקבצו
שם להמליך רחבעם, כדכתיב:
וילך רחבעם שכמה כי שכם בא כל
ישראל להמליך אותו)
(דברי הימים ב' א:).

Yiqqehat 'ammim: The assemblage of nations that were subordinated by his father, Solomon – as it is written), "For he controlled the whole region west of the Euphrates" – gathered together there to proclaim Rehoboam king, as it is written, "Rehoboam went to Shechem, for all Israel had come to Shechem to acclaim him king."

Rashbam Genesis 49:10 (cont.)

ושכם אצל שילה, כדכתיב ביהושוע:
ויאסוף יהושוע {את} כל {שבטי} ישראל
שכמה (יהושע כ"ד:א') וכל הפרשה,
ולבסוף מפרש: כל אילו הדברים היו לפני
י"י בשילה. וגם בשופטים הנה חג י"י
בשילה {וגו'} למסילה העולה {מ} בית אל
שכמה וגו' (שופטים כ"א:י"ט), וגם
בירמיה: ויבאו אנשים משכם {משלו}
ומשמרון (ירמיהו מ"א:ה'). וקרקע
חלקה היה בשכם סביב האלה אשר עם
שכם הראויה להתקבץ שם בני אדם,
ולכבוד משכן אשר בשילה הסמוך שם.

Shechem is near Shiloh, as it is written in Joshua ([24.1](#)), "Joshua assembled all the tribes of Israel at Shechem ...," and at the end of that passage the text explains that all these things occurred before God in Shiloh. Also in Judges it is written (21.19), "'The feast of the LORD is now being held at Shiloh.' [It lies ... east] of the highway that runs from Bethel to Shechem." Also in Jeremiah it is written (41.5), "Men came from Shechem, Shiloh and Samaria." There was a stretch of flat land in Shechem around the oak tree of Shechem, where people could assemble to pay honor to the nearby tabernacle in Shiloh.

Rashbam Genesis 49:10 (cont.)

ופשט זה תשובה למינין, שאין כתוב
כי אם שילה שם העיר, שאין לעז
במקרא, לא "שלו" כתוב כאן כדברי
העברים, ולא "שליח" כדברי
הנוצרים.

אונקלוס: עד דִּיִּיתִי מְשִׁיחָא דְדִּילִיָּה
הִיא מַלְכוּתָא

Septuagint: ἕως ἃν ἔλθῃ τὰ
ἀποκείμενα αὐτῷ

Septuagint in English: until that
which is stored up for him shall
come.

This interpretation constitutes a refutation of the *minim*. "Shiloh" that is written here is just the name of a city. For there are no vernacular words in the Bible. Nor is *shello* – his – written here, as some Jews claim, nor *shaliah* – a messenger – as the Christians say.

Vulgate: donec veniat qui **mittendus** est et ipse erit expectatio gentium

Rashbam Genesis 49:10 (cont.)

ויעקב עיקר הגדולה של יהודה
שמדוד עד רחבעם פירש, אבל
חוסר הגדולה {לא} רצה לפרש,
אלא מכללו של מקרא אתה
מדקדק שמשילה ואילך נתמעטה.

Jacob elaborated on [the period of] the true greatness of Judah, which was from David to Rehoboam. He did not want to elaborate on [the period of] the diminution of that greatness. However, from that which is written, one infers that from Shiloh onwards that greatness diminished.

Sefer Nizzahon Yashan (13th/14th century?)

כתוב להן: יוסף לקח בעולת שלו
ולא ידע אותה עד עת נולד בן שלו
ראשון ילוד אשר נקרא ישו.
והלטיין: יוזף אקציפיט קוניוגם
סואם עיט נון קונגנוביט עיאם
דונק פיפריט פיליאום סואום
פרימוֹן ג]ינייטום קווי בוקאטור
יזוס

It is written in their books:
“Joseph took his wife and knew
her not till his firstborn son was
born, who was called
Jesus.” (Matthew 1:24-25). The
Latin is “Joseph accepit conjugem
suam et non cognovit eam donec
peperit filium suum primogenitum
qui vocatur Jesus.”

ספר עדות השם (13th century) נאמנה

in his discussion of Genesis 49:10

קשיא על הנוצרים שאומרים על
מרים שהיתה בתולה קודם הלידה
ואחרי הלידה והלא בבאניאליו
שלהם כתוב היינו בבאנייליו של
ס מטיאו ולא ידעה אותה עד אשר
ילדה בנה הבכור ואחרי כן ידע
אותה

One may pose this difficulty to the Christians who claim that Mary was a virgin before and after the birth [of Jesus; the “doctrine of Mary’s perpetual virginity”] : It says in their gospels, in the gospel of Matthew, “he knew her not until she gave birth to her oldest son,” [implying] that after that, he [Joseph] did know her.

Genesis 28:15

וְהִנֵּה אֲנִי עִמָּךְ וְשָׁמַרְתִּיךָ בְּכָל אֲשֶׁר
תֵּלֵךְ וְהִשְׁבַּתִּיךָ אֶל הָאָדָמָה הַזֹּאת כִּי
לֹא אֶעְזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אֶם עָשִׂיתִי אֶת
אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָךְ

Remember, I am with you: I will protect you wherever you . . . I will not leave you until I have done what I have promised you.

רב יוסף בכור שור: יש "עד" שאין לו הפסק, . . . אינו אומר: כשאעשה אעזבך, אלא: כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי, ולא משם ואילך.

Rabbi Yosef Bekhor Shor: Sometimes the word "until" does not represent an end point . . . God isn't saying "once I have done [what I promised] I will leave you," but "I will not leave you until I have done [what I promised] and I will not leave you after that either."

לֹא תִרְצַח (שמות כ)

לא תרצח – כל רציחה, הריגה בחינם
היא בכל מקום: מות יומת הרוצח
(במדבר ל"ה: ט"ז-י"ח), הרצחת וגם
ירשת (מלכים א"כ: א: י"ט), צדק ילין
בה ועתה מרצחים (ישעיהו א': כ"א).
אבל הריגה ומיתה: יש בחינם כמו:
ויהרגהו (בראשית ד': ח') דקין, ויש
בדין כמו: והרגת את האשה
(ויקרא כ': ט"ז)

The verb ח-צ-ר always – wherever it appears – refers to unjustified homicide. For example, "the murderer (הרוצח) must be put to death," or "Would you murder (הרצחת) and also take possession," or (Is. 1:21) "Where righteousness dwelt – but now murderers (מרצחים)." But the verbs ה-ר-ה and מ-ו-ת sometimes refer to unjustified homicide – e.g. "and he," Cain, "killed him (ויהרגהו)" and sometimes to justifiable homicide – e.g. "you shall kill (והרגת) the woman." . . .

לֹא תִרְצַח (שמות כ)

תשובה למינים והודו לי. ואף על פי שיש בספריהם: אני אמית ואחיה (דברים ל"ב: ל"ט) בלשון לטין של לא תרצח, הם לא דיקדקו.

Vulgate Exodus: Non occides.

Vulgate Deuteronomy: Videte quod ego sim solus, et non sit alius deus praeter me: ego **occidam**, et ego vivere faciam.

<https://www.thetorah.com/article/does-the-torah-differentiate-between-murder-and-killing>

I offered this explanation as an argument against the heretics, and they admitted that I was right. Even though in their Latin books the same verb is used to translate the verb ת-מ-ו in the phrase (Dt. 32:39) "I deal death (אמית) and I give life," and the verb ח-צ-ר in this verse, their translations are inaccurate.

“Borrowing”? from the Egyptians

וּשְׂאֵלָה אִשָּׁה מִשְׁכַּנְתָּהּ וּמִגֵּרַת בֵּיתָהּ
כָּל־יְכֶסֶף וְכָל־זָהָב וְשִׁמְלֹת וְשִׁמְתֵם
עַל־בְּנֵיכֶם וְעַל־בָּנֹתֵיכֶם וְנִצַּלְתֶּם אֶת־מִצְרַיִם:
(שמות ג' כב)

וּשְׂאֵלָה אִשָּׁה מִשְׁכַּנְתָּהּ - בַּמִּתְנָה גְּמוּרָה
וְחִלוּטָה, שֶׁהִרִי וְנִתְּתִי אֶת־חֹן הָעַם)
שְׂמוֹת ג': כ"א, כְּמוֹ: שָׂאֵל מִמֶּנִּי וְאֶתְנָה גּוֹיִם
נִחְלַתְךָ (תְּהִלִּים ב': ח').

זֶהוּ עֵיקַר פְּשׁוּטוֹ וְתִשׁוּבָה לְמִינִים .

Each woman shall ל־א־ש from her neighbour and the lodger in her house objects of silver and gold, and clothing, and you shall put these on your sons and daughters, thus stripping the Egyptians.

here means to request] as an outright שָׂאֵל [and absolute gift. That is why it says (vs. 21), "I shall dispose the Egyptians favorably means to שָׂאֵל [to the people." Similarly request as an outright gift, not to borrow, it of)שָׂאֵל(in the verse] ([Ps. 2:8](#)) me and I shall make the nations your ".domain

This interpretation is the true plain meaning of the verse and an appropriate rebuttal for the heretics.

אברהם גרוסמן ציון נא

אין צריך לומר עד כמה דחוקה הצעה זו. על אחת כמה וכמה כאשר תיבה זו חוזרת בצורה שונה מאוחר יותר: וזה נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום. אמנם הרשב"ם פירש, לשיטתו, כי המדובר במתנה גמורה, אך לפרש כן פועל זה בבנין הפעיל – רחוק עוד יותר. קשה להניח שהרשב"ם, הדבק בקיצוניות יתירה בפשט הכתובים, אכן חשב כי פירושו הוא הקרוב ביותר לאמת, וכי יש להעדיפו על ההוראה הרגילה של פועל זה, מלשון שאילה. מסתבר שהוא עשה כן, כפי שרמז בדבריו, משום טענת הנוצרים, כי היהודים נהגו שלא ביושר. העובדה שכרך מחד גיסא, יחדיו, את השיטה הפרשנית החדשה עם תשובה למינים, ונאלץ מאידך גיסא לבחור בפשטים של ערמומיות מעידה לא רק על הקשר שבין הפרשנות ובין הפולמוס, אלא גם על החשש העמוק מן התעמולה הנוצרית ועל הניסיון להתמודד עימה בכל דרך אפשרית.

Nahum Sarna, *Exodus (JPS Commentary)*

shall request, which is the usual stem meaning of the root :ושאלה 3:22
ש-א-ל.

.and they let them have their request :וישאלום 12:36